

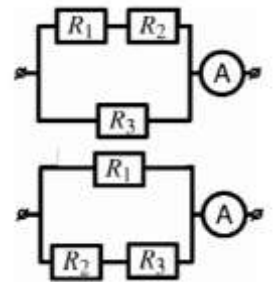
Ֆիզիկա հանրապետական փուլ – լուծումներ
9-րդ դասարան

1. Մոտոցիկլավարը դուրս է գալիս A վայրից դեպի B վայր: Հասնելով B վայրը՝ նա 10 րոպե հանգստանալուց հետո վերադառնում է դեպի A վայր: Երկու ուղղություններով շարժվելիս նրա արագությունը նույնն է՝ 48կմ/ժ: Մոտոցիկլավարի՝ A վայրից դուրս գալու հետ միաժամանակ, B վայրից նրան ընդառաջ դուրս է գալիս հետիոտնը: Հետիոտնը հանդիպում է մոտոցիկլավարին 17ժ15ր-ին: 17ժ 25ր-ին հետիոտնը գտնվում է A վայրից 23կմ հեռավորության վրա: B-ից A վայր շարժվելիս մոտոցիկլավարը վազանցում է հետիոտնին 17ժ 35ր-ին:

- ա) Որոշեք AB հեռավորությունը:
- բ) Որոշեք, թե որ ժամին էին սկսել շարժումները մոտոցիկլավարը և հետիոտնը:
- գ) Ե՞րբ հետիոտնը կհասնի A և B վայրերից հավասարահեռ (AC=CB) C վայրը:

- ա. ab=27կմ
- բ. շարժումը սկսել են ժամը 16ժ45ր
- գ. 19ժ00ր

2. Ունենք 1 Օմ, 4 Օմ, 5 Օմ դիմադրություններ, սակայն դրանց վրա նշված չեն արժեքները: Եթե այդ դիմադրություններով հավաքենք նկարում պատկերված վերևի շղթան և միացնենք 1,2 Վ լարման աղբյուրին, ապա ամպերաչափը ցույց կտա 0,5 Ա: Իսկ եթե հավաքենք ներքևի շղթան և միացնենք նույն լարման աղբյուրին, ապա ամպերաչափը կփչանա:

ա/ Ինչքա՞ն են R_1, R_2, R_3 դիմադրությունները: Ամպերաչափը փչանում է, երբ հոսանքի ուժը նրանում գերազանցում է 1 Ա:

բ/ Հիմա ոչ թե հավաքում ենք երկրորդ շղթան, այլ փոխում ենք R_2 դիմադրության և ամպերաչափի տեղերը: Հնարավոր է արդյոք կոահել ամպերաչափի ցուցմունքն առանց հստակ իմանալու դիմադրությունները:

Ամպերմետրերը իդեալական են:

Լուծում: ա/ Ընդհանուր դիմադրությունները՝ $R_{01} = \frac{(R_1+R_2)R_3}{R_1+R_2+R_3}$, $R_{02} = \frac{(R_2+R_3)R_1}{R_1+R_2+R_3}$: Հոսանքի ուժն առաջին

դեպքում՝ $I_1 = \frac{U}{R_{01}} = \frac{U(R_1+R_2+R_3)}{(R_1+R_2)R_3}$; $(R_1 + R_2)R_3 = \frac{U(R_1+R_2+R_3)}{I_1} = 24$: Դիտարկելով հնարավոր

տարբերակները, կստանանք $R_1 + R_2 = 6$ Օմ, $R_3 = 4$ Օմ: Ենթադրենք $R_1 = 5$ Օմ, $R_2 = 1$ Օմ: Այդ դեպքում հոսանքի ուժը երկրորդ շղթայում կլինի $I_2 = \frac{U}{R_{02}} = \frac{U(R_1+R_2+R_3)}{(R_2+R_3)R_1} = 0,48$ Ա, որի դեպքում ամպերաչափը չէր

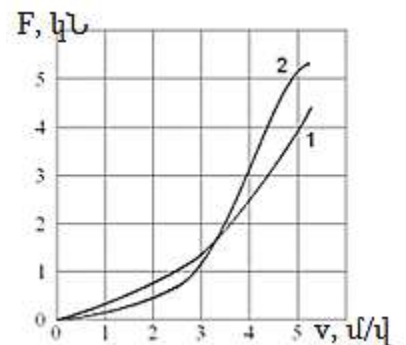
փչանա: Հետևաբար $R_1 = 1$ Օմ, $R_2 = 5$ Օմ:

բ/ Եթե ամպերաչափի ցուցմունքը նշանակենք I' , ապա այն կորոշվի հետևյալ հավասարումից.

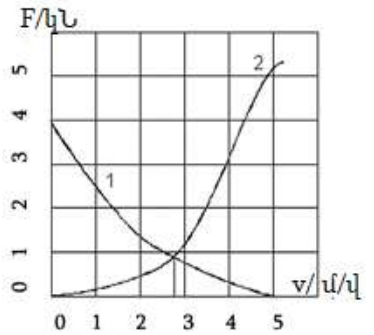
$$I'R_1 + \left(I' + \frac{I'R_1}{R_3}\right)R_2 = U, \text{ որտեղից } I' = \frac{U}{R_1+R_2+\frac{R_1R_2}{R_3}} \approx 0,17 \text{ Ա, որտեղ } \text{օգտագործվեցին } R_1 + R_2 = 6 \text{ Օմ, } R_3 =$$

4 Օմ տվյալները:

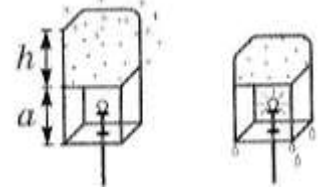
3. Նկարում պատկերված 1 գրաֆիկում պատկերված է առագաստի վրա ազդող օդի դիմադրության ուժի՝ օդի նկատմամբ արագությունից կախվածության գրաֆիկը: 2 գրաֆիկում պատկերված է նավակի վրա ազդող ջրի դիմադրության ուժի՝ ջրի նկատմամբ արագությունից կախվածության գրաֆիկը: Ի՞նչ արագության ձեռք կբերի կանգնած ջրում առագաստը բացած նավակը քամու $u=5$ մ/վ արագության դեպքում: Նավակի շարժման ուղղությունը համընկնում է քամու ուղղության հետ:

Լուծում: Նավակի հաստատված արագության դեպքում նրա վրա ազդող ջրի դիմադրության և առագաստի վրա ազդող օդի դիմադրության ուժերն իրար համակշռում են: Եթե նավակի արագությունը կանգնած ջրում v է, ապա օդի նկատմամբ $u-v$ է: Այդ դեպքում $F_2(v)=F_1(u-v)$: Խնդրի լուծման համար պետք է կառուցել $F_1(5-v)$ գրաֆիկը և գտնել դրա հետ $F_2(v)$ գրաֆիկի հատման կետը (տե՛ս նկարը): Արդյունքում կստանանք մոտ $v=2,75$ մ/վ:

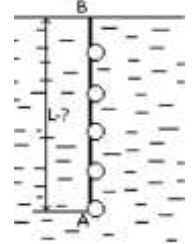

4. Փողոցային լապտերը $a=20$ սմ կողմով թափանցիկ խորանարդ է, որի կենտրոնում տեղադրված է $P=100$ Վտ հզորությամբ փոքր լամպ: Չյան տեղումներից հետո լապտերի վրա առաջացել է $h = a$ բարձրությամբ ձնե «գլխարկ»: Գիշերն օդի ջերմաստիճանը հաստատվեց 0°C , և ամբողջ գիշերվա ընթացքում ($\tau=10$ ժամ), երբ լապտերը վառվում էր, հավվեց ձնե «գլխարկի» կեսը: Համարելով, որ ձյունն անդրադարձնում է իր վրա ընկած լույսի 90% -ը, գտեք թե ձյան մեջ օդի խտույնները նրա ծավալի որ մասն են կազմում: Սառույցի հալման տեսակարար ջերմությունը՝ $\lambda=34 \cdot 10^4$ Ջ/կգ է, սառույցի խտությունը՝ 900 կգ/մ³:

Լուծում: Չյան ուղղությամբ ճառագայթվում է լապտերի արձակած լույսի 1/6 -րդ մասը, որի միայն 10% -ն է ծախսվում ձյունը հալեցնելու համար: Գիշերվա ընթացքում հավված սառույցի զանգվածը կլինի՝ $m = \frac{0,1P\tau}{6\lambda} = 0,18$ կգ, իսկ ծավալը՝ $V_u = \frac{m}{\rho} = 2 \cdot 10^{-4}$ մ³: Հավված ձյան ծավալը հավասար է $V = \frac{a^3}{2} = 4 \cdot 10^{-3}$ մ³: Հավված ձյան մեջ օդի ծավալը կլինի $V - V_u = 38 \cdot 10^{-4}$ մ³, որը կկազմի ձյան ծավալի 95%-ը:

5. AB ձողի երկարությունը բնական թիվ է: Սկսած ձողի A ծայրից, յուրաքանչյուր $l = 1$ մ-ը մեկ, ամրացնում են n չմեծ փուչիկներ: B կետում փուչիկ չկա: Ձողի 1 մ-ի զանգվածը $m=2,7$ կգ է, փուչիկի ծավալը օդում՝ $V=0,003$ մ³: Ձողի ծավալը կարելի է անտեսել: Արտաքին ճնշման $\Delta P=10$ կՊա մեծացման դեպքում փուչիկի ծավալը փոքրանում է $\Delta V=100$ սմ³-ով: Ձողն ուղղահայաց իջեցնում են ջրի մեջ այնպես, որ B կետը համակնում է ջրի մակարդակի հետ: Ինչքա՞ն պետք լինի ձողի L նվազագույն երկարությունը, որպեսզի բաց թողնելուց հետո այն դուրս չգա ջրից: Ընդունեք $g=9,8$ մ/վ²:

Լուծում: Դիցուք ամրացված են n փուչիկ: Վերևից հաշված k -րդ փուչիկը գտնվում է $h_k = kl$ խորության վրա: k -րդ փուչիկի ծավալը կլինի $V_k = V - \frac{\Delta V}{\Delta P} \rho g h_k$, իսկ նրա վրա ազդող արքիմեդյան ուժը՝ $F_{Uk} = \rho g V_k = \rho g \left(V - \frac{\Delta V}{\Delta P} \rho g h_k \right)$: Գումարային արքիմեդյան ուժը՝

$$F_U = n \rho g V - \frac{\Delta V}{\Delta P} \rho^2 g^2 l (1 + 2 + \dots + n) = n \rho g V - \frac{\Delta V}{\Delta P} \rho^2 g^2 l \frac{n(n+1)}{2}$$
:
 Ձողի դուրս չլողալու պայմանը՝ $F_U \leq nmg$, որտեղից $n \geq \frac{2(\rho V - m) \Delta P}{\rho g l \Delta V} - 1$: Տեղադրելով տվյալները, կստանանք $n \geq 6$, հետևաբար, ձողի նվազագույն երկարությունը պետք է լինի $L=6$ մ: